

УДК 342.9:347.77

DOI <https://doi.org/10.32840/pdu.2021.1.13>**Н. П. Капітаненко**

кандидат юридичних наук,
доцент кафедри менеджменту організацій та управління проектами
Інженерного навчально-наукового інституту
Запорізького національного університету

ОСОБЛИВОСТІ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО СТАТУСУ ДЕРЖАВНОГО ІНСПЕКТОРА З ПИТАНЬ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

У статті проаналізовано адміністративно-правовий статус державних інспекторів з питань інтелектуальної власності. Визначено, що впровадження європейських стандартів життя та вихід України на провідні позиції у світі передбачає проведення реформи захисту інтелектуальної власності, насамперед у сфері реалізації права інтелектуальної власності. В умовах реформаційних процесів важливо звернути увагу на суб'єктів правовідносин та їх статус, зокрема, адміністративно-правовий статус державних інспекторів з питань інтелектуальної власності.

Розглянуто причини створення та процес становлення інституції державних інспекторів з питань інтелектуальної власності. Встановлено, інститут державних інспекторів з питань інтелектуальної власності пройшов усі етапи розвитку одночасно з процесом пошуку та розбудови оптимальної моделі державного управління сферою інтелектуальної власності.

Аргументовано, що здійснення якісного державного контролю за дотриманням законодавства у сфері інтелектуальної власності, вдосконалення механізму складання та подання протоколів і матеріалів про адміністративні правопорушення органам, уповноваженим розглядати справи про такі правопорушення, необхідність взаємодії правоохоронних та контролюючих органів для припинення правопорушень, застосування стягнень чи покарань, передбачених законодавством, передбачає поновлення та активізацію діяльності державних інспекторів з питань інтелектуальної власності.

Доведено, що адміністративно-правовий статус державного інспектора з питань інтелектуальної власності потребує подальшого вдосконалення завдяки здійсненню певних організаційно-правових заходів, а саме: внесенню змін до нормативно-правових актів, які встановлюють сферу контролю державних інспекторів; усуненню розбіжностей і приведенню у відповідність чинного законодавства щодо прав, обов'язків, функцій інспекторів з питань інтелектуальної власності; формуванню штату державних інспекторів та фінансуванню їх діяльності. Важливим є те, що зміни в законодавстві, удосконалення системи державного управління мають бути спрямовані на забезпечення реалізації прав у сфері інтелектуальної власності.

Ключові слова: адміністративно-правовий статус, інтелектуальна власність, право інтелектуальної власності, реалізація права, державний інспектор, контроль.

Постановка проблеми. Перехід людства до інформаційного суспільства супроводжується активними зрушеннями та ускладненнями різних суспільних процесів, що починають взаємодіяти між собою і вливатися в глобальний інформаційний простір як елементи глобальної мережевої структури цивілізації. Постають нові парадигми культури, економіки, дер-

жавного управління, що актуалізує проблему концептуального переосмислення місця й ролі знань, інформації, інформаційних технологій, інтелектуальної власності у системі державного управління, в тому числі й управління у сфері реалізації права інтелектуальної власності.

Впровадження в Україні європейських стандартів життя та вихід України на провідні позиції у світі передбачає проведення реформи захисту інтелектуальної власності.

сті [1], насамперед у сфері реалізації права інтелектуальної власності. В процесі імплементації норм Угоди між Україною і ЄС [2] та гармонізації українського законодавства з відповідними європейськими стандартами важливо звернути увагу на суб'єктів правовідносин та їх статус, зокрема, адміністративно-правовий статус державних інспекторів з питань інтелектуальної власності. В умовах реформаційних процесів чітко визначення становища учасників правовідносин у суспільстві дає їм можливість встановити свої права, обов'язки та законні інтереси, юридичні гарантії та відповідальність, а також попередити правопорушення та усунути причини, що їх зумовлюють. Вказані обставини і зумовлюють актуальність дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Визначенням поняття адміністративно-правового статусу різних суб'єктів адміністративного права займалися науковці В. Авер'янов, А. Авторгов, О. Андрійко, Н. Армаш, Д. Бахрах, Ю. Битяк, Т. Гуржій, Я. Журавель, В. Зуй, Д. Каблов, Т. Коломоєць, С. Константінов, Л. Крупнова, О. Литвин, У. Ляхович, Ю. Старілов, Н. Янюк та інші.

Значний внесок у дослідження сфери права інтелектуальної власності зробили вітчизняні та зарубіжні вчені Г. Андрущук, Ю. Бошицький, О. Бутнік-Сіверський, Е. Гаврилов, В. Дозорцев, В. Дроб'язко, Р. Еннан, В. Жаров, А. Кодинець, Л. Комзюк, Н. Мироненко, Л. Новоселова, О. Орлюк, О. Підпригора, О. Світличний, О. Святоцький, О. Харитонова, Р. Шишка, О. Штефан та інші. Адміністративно-правовий статус окремих суб'єктів права інтелектуальної власності розглянуто у працях Є. Булата, Г. Довгань, О. Головкової, В. Дмитришина, О. Кадетової, О. Кашинцевої, О. Коротун, А. Майданевич, О. Михальського, М. Паладій, А. Пишної, А. Хрідочкіна, А. Шамраєва.

Однак необхідно зазначити відсутність комплексних досліджень питання адміністративно-правового статусу суб'єктів у сфері реалізації права інтелектуальної власності. Проте в умовах оновлення національного законодавства вважаємо за доцільне проаналізувати адміністративно-правовий статус державних інспекторів з питань інтелектуальної власності.

Метою статті є встановлення особливостей адміністративно-правового статусу державних інспекторів з питань інтелектуальної власності та надання рекомендацій щодо вдосконалення законодавства, яке визначає статус вказаної інституції. Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити такі завдання: 1) проаналізувати причини виникнення інституту державних інспекторів з питань інтелектуальної власності; 2) встановити історію функціонування інституції державних інспекторів з питань інтелектуальної власності в період реформування системи управління інтелектуальною власністю; 3) з'ясувати особливості адміністративно-правового статусу державних інспекторів з питань інтелектуальної власності.

Виклад основного матеріалу. Історія державотворення незалежної України тісно пов'язана з процесом становлення правового та організаційного забезпечення регулювання відносин у галузі реалізації права інтелектуальної власності. Початок ХХІ ст. визначається посиленням міжнародного співробітництва країни з питань інтелектуальної власності. Україна приєдналася до Міжнародної конвенції про охорону прав виконавців, виробників фонограм і організацій мовлення, підписаної в м. Римі 26 жовтня 1961 року, Договору Всесвітньої організації інтелектуальної власності про авторське право, підписаного в м. Женеві 20 грудня 1996 року, Договору Всесвітньої організації інтелектуальної власності про виконання і фонограми, підписаного в м. Женеві 20 грудня 1996 року. Відповідно продовжилося вдосконалення законодавства України у сфері інтелектуальної власності з урахуванням положень міжнародних договорів, а також Угоди про торговельні аспекти прав інтелектуальної власності (далі – Угода TRIPs).

Крім того, прийняті закони, які регулюють нові види підприємницької діяльності, пов'язані з використанням об'єктів права інтелектуальної власності, з урахуванням міжнародних правових норм. Набув чинності Закон України «Про особливості державного регулювання діяльності суб'єктів господарювання, пов'язаної з виробництвом, експортом, імпортом

дисків для лазерних систем зчитування» від 17 січня 2002 року, який передбачав, що державний контроль за додержанням суб'єктами господарської діяльності законодавства у сфері інтелектуальної власності, в тому числі у сфері виробництва, експорту/імпорту дисків для лазерних систем зчитування, матриць, здійснюють державні інспектори з питань інтелектуальної власності (ч. 1 ст. 6) [3]. Однак на термін набуття чинності Закону інституції державних інспекторів не існувало, що нівелювало державний контроль у сфері інтелектуальної власності та не посилювало вказаний закон.

У подальшому з метою забезпечення конституційних прав громадян на захист інтелектуальної власності та сприятливих умов для створення об'єктів інтелектуальної власності, розвитку українського ринку цих об'єктів відповідно до Законів України «Про особливості державного регулювання діяльності суб'єктів господарювання, пов'язаної з виробництвом, експортом, імпортом дисків для лазерних систем зчитування» від 17 січня 2002 року, «Про авторське право і суміжні права» від 23 грудня 1993 року, Указу Президента України «Про заходи щодо охорони інтелектуальної власності в Україні» від 27 квітня 2001 року № 285 Кабінет Міністрів України затвердив Положення про державного інспектора з питань інтелектуальної власності Міністерства економічного розвитку і торгівлі (далі – Положення) [4].

Розгляд проблеми в історичному ракурсі сприяє більш глибокому розумінню особливостей статусу державного інспектора з питань інтелектуальної власності. Слід вважати, що інститут державних інспекторів з питань інтелектуальної власності пройшов усі етапи становлення одночасно з процесом пошуку та розбудови оптимальної моделі державного управління сферою інтелектуальної власності. Так, Відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Положення про Державний департамент інтелектуальної власності» від 20 червня 2000 року № 997 було створено Державний департамент інтелектуальної власності як урядовий орган, який брав участь у межах своєї компетенції в забезпеченні

реалізації державної політики у сфері інтелектуальної власності у складі Міністерства освіти і науки України.

У грудні 2002 року були створені та почали функціонувати підрозділи державних інспекторів з питань інтелектуальної власності в регіонах, а в серпні 2003 року було розглянуто першу справу в суді за протоколом державного інспектора з питань інтелектуальної власності Державного департаменту інтелектуальної власності [5]. Вказана структура управління існувала до 2010 року, коли Указом Президента України «Про оптимізацію системи центральних органів виконавчої влади» від 9 грудня 2010 року № 1085/2010 було створено Державну службу інтелектуальної власності України і підпорядковано її Міністерству економічного розвитку і торгівлі України.

У процесі подальших зрушень щодо інтелектуальної власності запропоновано запровадження прозорої дворівневої структури державної системи правової охорони інтелектуальної власності замість складної трирівневої, за якої Міністерство економічного розвитку і торгівлі забезпечує формування та реалізацію державної політики у сфері інтелектуальної власності, а національний орган інтелектуальної власності виконує окремі публічні функції (владні повноваження) з реалізації державної політики у зазначеній сфері [6]. Зміни передбачалося реалізувати протягом 2016 – I кварталу 2017 року.

Новий пласт суспільних відносин, які необхідно було опанувати Департаменту розвитку сфери інтелектуальної власності Міністерства економічного розвитку і торгівлі, та здійснювати належне управління ними, відсутність нормативних напрацювань і тісної взаємодії з парламентом України для розроблення і прийняття законів з метою забезпечення реалізації права інтелектуальної власності відповідно до міжнародних правових актів – саме ці риси характеризували сферу інтелектуальної власності з часу, коли Державна служба інтелектуальної власності припинила виконувати функції з реалізації державної політики у сфері інтелектуальної власності (19.05.2017) до прийняття Закону України «Про внесення змін до деяких законодав-

чих актів України щодо створення національного органу інтелектуальної власності» від 16.06.2020 і набуття ним чинності у жовтні 2020 року [7]. Безумовно, створення нової законодавчої бази для перетворень затягнулося. Важливо, що в процесі реформування досліджуваної галузі суспільних відносин діяльність державних інспекторів з питань інтелектуальної власності фактично не здійснювалася, оскільки не відбулося їх призначення.

Актуальність питання поновлення діяльності вказаної інституції зумовлена певними чинниками. По-перше, державні інспектори з питань інтелектуальної власності наділені повноваженнями здійснювати контроль за дотриманням суб'єктами господарювання вимог Законів України «Про авторське право і суміжні права» від 23 грудня 1993 року [8], «Про розповсюдження примірників аудіовізуальних творів, фонограм, відеограм, комп'ютерних програм, баз даних» від 23 березня 2000 року [9], «Про особливості державного регулювання діяльності суб'єктів господарювання, пов'язаної з виробництвом, експортом, імпортом дисків для лазерних систем зчитування» від 17 січня 2002 року [10], «Про державну підтримку кінематографії в Україні» від 23 березня 2017 року [11] та інших актів законодавства у сфері інтелектуальної власності у порядку, встановленому законодавством, та вживати превентивні заходи до припинення незаконного обігу товарів, вироблених з порушенням прав інтелектуальної власності, зокрема вилучення з обігу контрафактних примірників аудіовізуальних творів, фонограм, відеограм, комп'ютерних програм, баз даних, вироблених чи імпортованих з порушенням вимог законодавства, а також обладнання і сировини для вироблення дисків і матриць.

По-друге, відповідно до статей 221, 255 Кодексу України про адміністративні правопорушення (далі – КУпАП) державні інспектори з питань інтелектуальної власності Міністерства економічного розвитку і торгівлі України складають і подають органам, уповноваженим розглядати справи про адміністративні правопорушення, протоколи та матеріали про адміністративні правопорушення, передбачені

статтями 51-2, 164-9, 164-13, 164-17, 164-18 та 186-7 КУпАП [12]. Важливо, що у випадках порушення законодавства, яке регулює виробництво, експорт, імпорту дисків для лазерних систем зчитування, експорт, імпорту обладнання чи сировини, для їх виробництва та припинення порушень у мережі Інтернет лише державні інспектори з питань інтелектуальної власності уповноважені оформляти адміністративні матеріали.

По-третє, здійснення повноважень державними інспекторами передбачає співпрацю з контролюючими та правоохоронними органами влади (МВС, СБУ, ДПС) для припинення правопорушень, застосування стягнень чи покарань, передбачених законодавством.

Не варто забувати, що функціонування інституції державних інспекторів з питань інтелектуальної власності тісно пов'язане з діяльністю регіональних Координаційних рад по боротьбі з порушеннями прав інтелектуальної власності, оскільки інспектори мали діяти насамперед у регіонах. За дорученням Кабінету Міністрів України (від 19.11.2012 № 38220/7/1-12) обласні (міські) державні адміністрації повинні були забезпечити утворення та діяльність регіональних Координаційних рад по боротьбі з порушеннями прав інтелектуальної власності, які мали стати потужним механізмом боротьби з правопорушеннями в галузі інтелектуальної власності [13]. Однак за відсутності посад державних інспекторів з питань інтелектуальної власності, спроможних надати фахову підтримку очільникам обласних державних адміністрацій і правоохоронних органів, робота регіональних Координаційних рад стала неефективною [14].

З метою поновити діяльність державних інспекторів з питань інтелектуальної власності були видані такі накази Міністерства економічного розвитку і торгівлі України: «Про затвердження уніфікованої форми акта, складеного за результатами проведення планового (позапланового) заходу державного нагляду (контролю) щодо дотримання суб'єктом господарювання вимог законодавства у сфері інтелектуальної власності, та форми припису щодо усунення порушень, виявлених під

час проведення планового (позапланового) заходу державного нагляду (контролю) щодо дотримання суб'єктом господарювання вимог законодавства у сфері інтелектуальної власності» від 29.01.2019 № 96, «Про затвердження Інструкції з оформлення державними інспекторами з питань інтелектуальної власності Міністерства економічного розвитку і торгівлі України матеріалів про адміністративні правопорушення» від 13.02.2019 № 217.

Крім того, відповідно до підпункту 4715 пункту 4 Положення про Міністерство економічного розвитку і торгівлі, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 20.08.2014 № 459, Положення про державного інспектора з питань інтелектуальної власності Міністерства економічного розвитку і торгівлі, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 17.05.2002 № 674, Міністерство економічного розвитку і торгівлі видало наказ від 27.03.2019 № 518, за яким повноваження державних інспекторів з питань інтелектуальної власності виконуються посадовими особами Міністерства економічного розвитку і торгівлі [15]. В результаті повноваження були покладені на посадових осіб – співробітників Департаменту розвитку сфери інтелектуальної власності Міністерства економічного розвитку і торгівлі.

Прийняте державним секретарем Мінекономіки рішення породжує багато питань. Відповідно до Положення державні інспектори діють у м. Києві та Севастополі, областях, Автономній Республіці Крим, де представляють Мінекономіки. Чи зможуть сім посадових осіб Мінекономіки здійснювати якісний державний контроль за дотриманням суб'єктами правовідносин законодавства у сфері інтелектуальної власності? Крім того, як зазначають Р. Кірін, В. Коротаєв, В. Хоменко, «...чи доцільно (та чи реально) суміщення основної роботи топ-менеджменту ІР-департаменту з виконанням повноважень ІР-інспектора та чи не може це протирічити положенням статті 120 Конституції України з урахуванням рішення Конституційного Суду України від 17.10.2002 № 16-рп/2002 по справі про суміщення службової діяльності керівників органів виконавчої влади (справа № 1-4/2002)» [16, с. 57].

У будь-якому разі, вирішуючи питання, слід керуватися тим, що справжнє реформування передбачає реалізацію комплексу заходів для вирішення системних проблем з метою створення умов для якісних змін у певній сфері. В контексті вдосконалення сфери інтелектуальної власності важливим є питання добору фахівців на посаду державного інспектора, працівників контролюючих органів, від яких залежить застосування норм законодавства. Рівень підготовки зазначених фахівців щодо володіння теоретичними знаннями та практичними навичками зі сфери інтелектуальної власності, на думку правників, потребує подальшого вдосконалення [17, с. 385].

Розглядаючи адміністративно-правовий статус державного інспектора з питань інтелектуальної власності, варто зазначити, що його положення регулюється Конституцією України, Законами України, актами Президента України та Кабінету Міністрів України, Положенням про державного інспектора з питань інтелектуальної власності Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства, наказами Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства та іншими нормативно-правовими актами.

Положення, затверджене Постановою Кабінету Міністрів України від 17.05.2002 № 674: 1) регламентує діяльність державних інспекторів з питань інтелектуальної власності; 2) визначає їх права та функціональні обов'язки стосовно державного контролю за дотриманням суб'єктами господарювання вимог законодавства у сфері інтелектуальної власності у процесі використання об'єктів права інтелектуальної власності, зокрема щодо розповсюдження, прокату, зберігання, переміщення примірників аудіовізуальних творів, фонограм, відеограм, комп'ютерних програм, баз даних, а також виробництва, експорту та імпорту дисків для лазерних систем зчитування і матриць.

Державний інспектор з питань інтелектуальної власності (далі – державний інспектор) є посадовою особою Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства (далі – Мінекономіки). Мінекономіки контролює виконання

державним інспектором його завдань і посадових обов'язків, вирішує питання про його забезпечення робочими приміщеннями, необхідним обладнанням та створює умови для роботи. Державному інспектору видається посвідчення встановленого зразка. Державний інспектор має право на використання індивідуальної печатки та бланків, форма яких затверджується Мінекономіки.

З метою виконання покладених на нього завдань державний інспектор має право перевіряти у суб'єктів господарювання наявність дозволу на використання об'єктів права інтелектуальної власності та вимагати від них надання для ознайомлення реєстраційних, фінансових та інших документів, які підтверджують право на використання зазначених об'єктів; проводити огляд та вилучати у суб'єктів господарювання з метою вивчення на необхідний строк, але не більш як 30 днів, об'єкти права інтелектуальної власності у разі, коли є обґрунтована підстава підозрювати вчинення порушення вимог законодавства у сфері інтелектуальної власності; проводити перевірку та вилучати в разі потреби у суб'єктів господарювання на період до вирішення питання в судовому порядку носії, що містять об'єкти права інтелектуальної власності, а також процес виробництва носіїв; перевіряти наявність контрольних марок на введених в обіг примірниках аудіовізуальних творів, фонограм, відеограм, баз даних, комп'ютерних програм і вилучати їх за наявності невідповідної контрольної марки, а для аудіовізуальних творів кінематографії – перевіряти наявність у суб'єкта господарювання документів, передбачених статтею 15 Закону України «Про державну підтримку кінематографії в Україні» від 23.03.2017 [11] та Положенням про державне посвідчення на право розповсюдження і демонстрування фільмів, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 17.08.1998 № 1315 [18]; перевіряти будь-які документи, що підтверджують дотримання законодавства з питань інтелектуальної власності, зокрема у процесі виробництва, експорту дисків і матриць, використання, експорту та імпорту обладнання і сировини для їх вироблення, а

також отримувати копії документів, що підлягають перевірці; вимагати припинення порушення або вчинення дій, що можуть призвести до порушення законодавства з питань інтелектуальної власності, зокрема у процесі виробництва, розповсюдження, прокату, зберігання та переміщення дисків і матриць; залучати в установленому порядку до проведення перевірок представників контролюючих і правоохоронних органів, представників суб'єктів авторського права і/або суміжних прав або уповноважених ними осіб, а також експертів з питань інтелектуальної власності; порушувати перед уповноваженими органами питання про притягнення юридичних та/або фізичних осіб до відповідальності за порушення законодавства з питань інтелектуальної власності; вживати в установленому законом порядку спеціальних заходів (опечатувати і/або вилучати диски і матриці, обладнання і сировину для їх виробництва, що не відповідають вимогам законодавства) на період до вирішення питання у судовому порядку; надавати в установленому порядку висновки щодо правомірності використання об'єктів права інтелектуальної власності (п. 8 Положення про державного інспектора з питань інтелектуальної власності).

Державний інспектор зобов'язаний: у разі виявлення порушень законодавства з питань інтелектуальної власності, що містять ознаки кримінального правопорушення, негайно повідомляти про це відповідний орган досудового розслідування; у разі виявлення ознак адміністративного правопорушення за статтями 51-2, 164-9, 164-13, 164-17, 164-18 та 186-7 (у частині недоставляння або порушення строку доставляння обов'язкового безоплатного примірника патентних документів) КУпАП складати протокол про адміністративне правопорушення та передавати його на розгляд до суду; у разі проведення огляду та вилучення продукції, до складу якої входять об'єкти права інтелектуальної власності, складати протокол або робити відповідний запис у протоколі про адміністративне правопорушення, а у разі закупівлі (у тому числі контрафактної продукції) – акт закупівлі; забезпечувати

дотримання порядку збереження комерційної та іншої інформації з обмеженим доступом під час виконання встановлених функцій; проводити перевірки в установленому порядку, оформлювати матеріали перевірки, вести їх облік та передавати на розгляд до суду; контролювати (перевіряти) стан виконання виданих в установленому порядку Мінекономіки і державним інспектором розпоряджень (приписів) щодо усунення виявлених порушень і рішень Мінекономіки стосовно виробництва, розповсюдження, прокату, зберігання, використання та переміщення об'єктів права інтелектуальної власності; взаємодіяти з іншими контролюючими та правоохоронними органами, зокрема органами МВС, ДПС, а також з центральними та місцевими органами виконавчої влади, державними, громадськими та іншими організаціями чи фізичними особами, уповноваженими представляти інтереси суб'єкта права інтелектуальної власності з метою захисту прав суб'єкта права інтелектуальної власності (п. 9 Положення про державного інспектора з питань інтелектуальної власності).

Аналізуючи права та обов'язки державного інспектора з питань інтелектуальної власності відповідно до Положення, варто звернути увагу на той факт, що сфера інтелектуальної власності, яка підлягає контролю, обмежується сферою дії лише декількох Законів України, а саме: «Про авторське право і суміжні права» від 23 грудня 1993 року, «Про розповсюдження примірників аудіовізуальних творів, фонограм, відеограм, комп'ютерних програм, баз даних» від 23 березня 2000 року, «Про особливості державного регулювання діяльності суб'єктів господарювання, пов'язаної з виробництвом, експортом, імпортом дисків для лазерних систем зчитування» від 17 січня 2002 року, «Про державну підтримку кінематографії в Україні» від 23 березня 2017 року. Отже, доцільно доповнити Положення зазначенням тих складників сфери інтелектуальної власності, здійснення державного контролю щодо яких державним інспектором з питань інтелектуальної власності не передбачено нормами чинного підзаконного нормативно-правового акту.

Крім того, існує потреба в усуненні розбіжностей між назвою Постанови Кабінету Міністрів України і Положення про державного інспектора щодо органу виконавчої влади. Уточнення потребує і перелік учасників процесу контролю у сфері інтелектуальної власності. Доцільно, на думку автора, внести до Положення вимоги до особи, яка бажає бути державним інспектором з питань інтелектуальної власності. Отже, можна цілком обґрунтовано вести мову про те, що Положення про державного інспектора з питань інтелектуальної власності потребує значних доопрацювань з подальшим затвердженням у новій редакції.

Висновки. Таким чином, формування в Україні економіки інноваційного типу не можливе без розвитку і вдосконалення відносин у сфері інтелектуальної власності. Інтелектуальна власність – явище багатогранне комплексне, яке поєднує в собі економічні, політичні, правові, соціальні та культурні складники. З урахуванням сучасних тенденцій трансформаційних процесів розвитку сфери інтелектуальної власності актуалізується питання вдосконалення статусу учасників правовідносин, що сприяє визначенню місця суб'єкта в системі відносин у певному сегменті суспільства.

Адміністративно-правовий статус державного інспектора з питань інтелектуальної власності потребує модифікації завдяки здійсненню певних організаційно-правових заходів, а саме: внесенню змін до нормативно-правових актів, які встановлюють сферу контролю державних інспекторів; усуненню розбіжностей і приведенню у відповідність до чинного законодавства щодо прав, обов'язків, функцій інспекторів з питань інтелектуальної власності; формуванню штату державних інспекторів та фінансуванню їх діяльності. Важливим є те, що зміни в законодавстві та заходи з удосконалення системи державного управління мають бути спрямовані на забезпечення реалізації прав у сфері інтелектуальної власності. Реалізація запропонованого дозволить продовжити реформування сфери інтелектуальної власності в Україні на засадах гармонізації відносин між публічною адміністрацією й людиною.

Список використаної літератури:

1. Про схвалення Концепції реформування державної системи правової охорони інтелектуальної власності в Україні : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 1 червня 2016 року № 402-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/402-2016-%D1%80#n8>.
2. Про ратифікацію Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони : Закон України від 16 вересня 2014 року № 1678-VII. *Відомості Верховної Ради України*. 2014. № 40. Ст. 2021.
3. Про особливості державного регулювання діяльності суб'єктів господарювання, пов'язаної з виробництвом, експортом, імпортом дисків для лазерних систем зчитування : Закон України від 17 січня 2002 року № 2953-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2002. № 17. Ст. 121.
4. Про затвердження Положення про державного інспектора з питань інтелектуальної власності Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства : Постанова Кабінету Міністрів України від 17 травня 2002 року № 674. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/674-2002-%D0%BF#Text>.
5. Основні етапи розвитку Державної системи правової охорони інтелектуальної власності. URL: <https://web.archive.org/web/20140830195928/http://sips.gov.ua/ua/2002.html>.
6. Деякі питання оптимізації діяльності центральних органів виконавчої влади державної системи правової охорони інтелектуальної власності : Постанова Кабінету Міністрів України від 23 серпня 2016 року № 585. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/585-2016-%D0%BF#Text>.
7. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо створення національного органу інтелектуальної власності : Закон України від 16 червня 2020 року № 703-IX. *Відомості Верховної Ради України*. 2020. № 45. Ст. 387.
8. Про авторське право і суміжні права: Закон України від 23 грудня 1993 року № 3792-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1994. № 13. Ст. 64.
9. Про розповсюдження примірників аудіовізуальних творів, фонограм, відеограм, комп'ютерних програм, баз даних : Закон України від 23 березня 2000 року № 1587-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2000. № 24. Ст. 183.
10. Про особливості державного регулювання діяльності суб'єктів господарювання, пов'язаної з виробництвом, експортом, імпортом дисків для лазерних систем зчитування : Закон України від 17 січня 2002 року № 2953-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2002. № 17. Ст. 121.
11. Про державну підтримку кінематографії в Україні : Закон України від 23.03.2017 № 1977-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2017. № 20. Ст. 240.
12. Кодекс України про адміністративні правопорушення : Закон Української РСР від 07 грудня 1984 року № 8073-X. *Відомості Верховної Ради Української РСР*. 1984. Додаток до № 51. Ст. 1122.
13. Регіональні Координаційні ради сприятимуть боротьбі з порушеннями прав інтелектуальної власності. URL: http://old.kmu.gov.ua/kmu/control/ru/publish/article?art_id=246408893&cat_id=248446167.
14. Розпочала роботу Рада з питань інтелектуальної власності. URL: <https://www.me.gov.ua/News/Detail?lang=uk-UA&id=bc7a1618-a630-4003-8ef7-c163c8223f79&title=RozpochalaRobotuRadaZPitanIntelktualnoiVlasnostiPid>.
15. Про встановлення повноважень державних інспекторів з питань інтелектуальної власності : Наказ Міністерства економічного розвитку і торгівлі України 27.03.2019 № 518. URL: <https://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=c300a921-7775-47b3>.
16. Кірін Р.С., Коротаєв В.М., Хоменко В.Л. Державний ІР-інспектор як суб'єкт адміністративного процесу. *Порушення прав у сфері інтелектуальної власності як підстава адміністративної, кримінальної та цивільної відповідальності* : збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції, 10 грудня 2019 року; НДІ інтелектуальної власності НАПрН України. К. : Інтерсервіс. 2020. 178 с.
17. Мазуренко С.В. Проблеми адміністративно-правової охорони та захисту прав інтелектуальної власності: національний та міжнародний досвід. *Актуальні проблеми держави і права*. 2007. С. 383–388.
18. Положення про державне посвідчення на право розповсюдження і демонстрування фільмів, затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 17 серпня 1998 року № 1315. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1315-98-%D0%BF#Text>.

Kapitanenko N. Features of the administrative and legal status of the state inspector on intellectual property issues

The article analyzes the administrative and legal status of state inspectors on intellectual property issues. It is determined that the introduction of European living standards and Ukraine's entry into the leading position in the world involves the implementation of reform of intellectual property protection, primarily in the field of intellectual property right implementation. In the context of reform processes, it is important to pay attention to the subjects of legal relations and their status, in particular, the administrative and legal status of state inspectors on intellectual property issues.

The reasons for the creation and the process of formation of the institution of state inspectors on intellectual property issues are considered. It is established that the institution of state inspectors on intellectual property issues has passed all stages of development simultaneously with the process of selecting and building the optimal model of state management of intellectual property field.

It is argued that the implementation of quality state control over compliance with legislation in the field of intellectual property, improving the mechanism of drawing up and submitting protocols and materials on administrative offenses to bodies authorized to consider cases of such offenses, the need for cooperation between law enforcement and regulatory authorities to stop offenses, application of disciplinary actions or penalties provided by law, provides for the resumption and intensification of activities of state inspectors on intellectual property issues.

It is proved that the administrative and legal status of the state inspector on intellectual property issues needs further improvement due to the implementation of certain organizational and legal measures, namely: amendments to regulations that establish the scope of control of state inspectors; elimination of discrepancies and harmonization of the current legislation on the rights, obligations and functions of inspectors on intellectual property issues; formation of the staff of state inspectors and financing of their activity. It is important that changes in legislation, improvement of the public administration system should be aimed at ensuring the implementation of rights in the intellectual property field.

Key words: *administrative and legal status, intellectual property, intellectual property right, implementation of rights, state inspector, control.*